

Regeringens skrivelse

2002/03:8

Regeringens redogörelse för regelförenklingsarbetet med särskild inriktning på små företag

Skr.
2002/03:8

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 3 oktober 2002

Göran Persson

Björn Rosengren
(Näringsdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för regeringens regelförenklingsarbete. I skrivelsen lämnar regeringen även en redogörelse för myndigheternas tillämpning av förordningen (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor under 2001.

Sammanfattning	3
1 Prioriteringar, mål och mått	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Regeringens prioriteringar.....	5
1.3 Mål och mått för regelförenklingsarbetet.....	6
2 Praktiska erfarenheter och resultat.....	8
2.1 Inledning.....	8
2.2 Insatser i Regeringskansliet under 2001.....	8
2.2.1 Arbetet med befintliga regler	8
2.2.2 Granskning av förslag på nya eller ändrade regler	10
2.2.3 Stöd och råd.....	11
2.3 Myndigheternas rapportering enligt SimpLex-förordningen	11
2.3.1 Myndigheternas slutsatser av arbetet med särskild konsekvensanalys	13
2.3.2 Myndigheternas samrådsförfarande	14
2.3.3 Nya, ändrade och upphävda föreskrifter och allmänna råd	14
2.4 Kommittéernas redovisning enligt 15 § kommittéförordningen.....	14
3 Regelförenkling ur ett internationellt perspektiv	15
3.1 Regelförenkling inom EU	15
3.2 Regelförenkling inom OECD	16
3.3 Bilaterala erfarenheter	16
 Bilaga 1 Myndigheter som rapporterat enligt SimpLexförordningen.....	 18
Bilaga 2 Gällande bestämmelser.....	19

Regeringen har som mål att minska regelverkens administrativa börda för små företag. En mätmetod som är accepterad av såväl regering som näringsliv kommer att utgöra ett viktigt instrument för att uppnå en bättre uppföljning, en tydligare målformulering och därmed ett effektivare regelförenklingsarbete. Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har av regeringen fått i uppdrag att utveckla en metod som gör det möjligt att kvantitativt mäta och samla in statistik över den administrativa börda som uppstår i företagen till följd av olika regelverk. Mätmetoden kommer att tas fram i samarbete med näringslivet. Regeringen avser att redovisa mål och mätmetoder under 2003. Samtidigt kommer ett handlingsprogram att tas fram, med sikte på att nå det uppsatta målet.

En prioriterad uppgift är att identifiera krångliga befintliga regler och att analysera alla förslag på nya och ändrade regler ur ett småföretagsperspektiv. En permanent funktion - SimpLex - har etablerats inom Regeringskansliet för att ge råd och stöd i detta arbete, granska förslag på nya eller ändrade regler inom Regeringskansliet samt att identifiera befintliga regler i behov av förenkling.

En arbetsgrupp med företrädare för några av näringslivets organisationer samt personer med småföretagarbakgrund har biträtt Näringsdepartementet i regelförenklingsarbetet. Man har dels diskuterat arbetssätt och arbetsmetoder dels föreslagit förenklingar av befintliga regler. Detta har bland annat resulterat i att ett lagförslag kommer att lämnas till riksdagen under hösten. Förslaget innebär att nystartade företag kan få uppskov med betalning av preliminärskatt.

Vidare ses de befintliga regelverken över genom bland annat de utredningar som regeringen tillsätter. Samtliga direktiv till dessa utredningar skall beredas gemensamt med SimpLex. Förenklingsaspekter och småföretagsperspektivet kan därmed ges en mer framträdande roll i uppdraget. Dessutom har sex myndigheter i enlighet med regeringsuppdrag inkommit med förslag på enklare regler. Dessa förslag bereds nu vidare.

Arbetet med att minska den administrativa bördan pågår inom hela Regeringskansliet. Ett exempel är förändringen i handelsregisterförordningen som möjliggör att enskild firma kan registreras elektroniskt.

Genom de beslut som redovisas i bilaga två har regeringen skapat ett system av konsekvensanalyser på tre nivåer. Samma krav att redovisa ett regelförslags effekter för små företags villkor ställs i dag på såväl regering som utredningar och övriga myndigheter. Dagligen granskar SimpLex i genomsnitt ett till två förslag till nya eller ändrade lagar och förordningar som tas fram inom Regeringskansliet. Sedan 2001 har därigenom ett tjugotal förslag dragits tillbaka eller substantiellt ändrats på grund av de påvisade konsekvenserna för små företag.

Som en del av ett utbildningsprogram har 300 tjänstemän i nyckelpositioner inom Regeringskansliet, övriga myndigheter och utredningsväsendet genomgått en halvdagsutbildning i regelförenklingsarbete.

Enligt 4 § förordningen (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor (SimpLexförordningen) är

myndigheterna skyldiga att årligen rapportera till regeringen om det gångna verksamhetsårets arbete med särskilda konsekvensanalyser. Under 2002 lämnade myndigheterna sin tredje rapport enligt förordningen. Totalt har 29 myndigheter under 2001 sammantaget infört och ändrat i 377 föreskrifter med bäring på små företag. Myndigheterna har sammantaget upphävt 136 föreskrifter och allmänna råd.

Gemensamt för myndigheterna är ett utökat användande av IT-lösningar vilket innebär kostnads- och tidsbesparingar såväl för företagen som myndigheterna själva. Andra myndigheter arbetar kontinuerligt med att minska den totala regelmassan. Det stora flertalet myndigheter anger att arbetet med konsekvensanalyser ger dem bra fokus på företagets situation.

1 Prioriteringar, mål och mått

1.1 Bakgrund

I Sverige har 99,2 procent av alla företag färre än 50 anställda. Dessa företag sysselsätter närmare 1,4 miljoner personer. De små företagen är därmed Sveriges främsta arbetsgivare då de står för 52 procent av den privata sysselsättningen och nära en tredjedel av den totala sysselsättningen.¹ Med dessa fakta inser man snabbt vilken betydelse små företag har för förnyelse, tillväxt och sysselsättning i Sverige.

Det är generellt sett svårare för små företag att klara den administration som blir följd av det stora antalet regler. Undersökningar från OECD indikerar att företag med färre än 20 anställda kan ha 5 gånger så höga kostnader per anställd för att svara upp mot krav som ställs i skatte-, miljö- och arbetsrättslagstiftningen, jämfört med större företag.

Nya regler införs och befintliga regler ändras. Detta som en konsekvens av att beslutsfattare vill anpassa spelreglerna till förändrade förutsättningar i vår omvärld eller av att ny information gjort gällande att nuvarande regler inte håller måttet. Det finns i dag inget som tyder på att behovet av att införa nya regler eller att ändra befintliga regler kommer att minska drastiskt inom en snar framtid.

1.2 Regeringens prioriteringar

Arbetet med att identifiera befintliga regler i behov av förenkling prioriteras och utvecklas vidare. Exempelvis används utredningar för detta ändamål liksom interna arbetsgrupper inom Regeringskansliet som bearbetat inkomna förslag från näringslivet. Regeringen har vidare lagt ut uppdrag på myndigheter att, inom sina sakområden och tillsammans med representanter för små företag, inkomma med förslag på enklare regler. Metoder för att utveckla myndighetsuppdragen diskuteras för närvarande med näringslivet.

Sammantaget bereds därmed på olika sätt ett stort antal förslag inom utredningsväsendet, Regeringskansliet och på myndighetsnivå.

Granskningen inom Regeringskansliet av nya regler ur ett småföretagsperspektiv kommer även i fortsättningen att ha hög prioritet. Det kan i detta sammanhang konstateras att denna kvalitetsgranskning stadigt går framåt och att konsekvensanalyserna allt mer ses som ett användbart verktyg av såväl Regeringskansliets som övriga myndigheters tjänstemän. När konsekvensanalyserna uppfattas som en naturlig arbetsmetod av användarna själva, snarare än som ett onödigt tvång, kan en varaktig effekt uppnås.

Användandet av konsekvensanalyser syftar till att de nya eller ändrade regler som införs skall vara enkla och ändamålsenliga. Det är dock svårt

---

¹ Källa: SCB, Centrala företags- och arbetsställeregistret 2001

att göra granskningsarbetet inom Regeringskansliet synligt utanför Regeringskansliet. I den mån det är möjligt att göra resultaten mer synliga så kommer detta att göras.

Vad gäller användningen av konsekvensanalyser på myndighetsnivå kan det konstateras att kvaliteten varierar mellan myndigheter. I syfte att eftersträva en så hög kvalitet som möjligt kommer dialogen mellan Regeringskansliet och myndigheter att fortsätta. Den s.k. Verksförordningsutredningen förväntas föreslå hur myndigheternas ansvar i enlighet med SimpLexförordningen bör utvecklas.

Utbildningsinsatserna gentemot Regeringskansliet, övriga myndigheter och kommittéväsendet kommer att fortsätta. Gensvaret från de deltagande tjänstemännen och från näringslivets representanter har varit mycket positivt och utbildningsprogrammet har lett till en förbättrad dialog och ökad förståelse för små företags villkor.

ITPS har av regeringen fått i uppdrag att utveckla en metod som gör det möjligt att kvantitativt mäta och samla in statistik över den administrativa börda som uppstår i företagen till följd av olika regelverk. Mätmetoden kommer att tas fram i samarbete med näringslivet. Regeringen avser att redovisa mål och mätmetoder när det gäller detta under 2003. Samtidigt kommer ett handlingsprogram att tas fram, med sikte på att nå det uppsatta målet.

1.3 Mål och mått för regelförenklingsarbetet

I regeringens skrivelse till riksdagen (skr.1999/2000:148) redovisade regeringen ett delmål för regelförenklingsarbetet med särskild inriktning på småföretag. Målet är att den administrativa börda som regelmängden innebär för småföretagen tydligt skall minska inom en treårsperiod. Problemet är att det i dag saknas en tillräckligt sofistikerad och tillförlitlig metod för att mäta administrativ börda. Det var regeringen medveten om när målet sattes och uppgav därför att den avser att utveckla metoderna både för uppföljning och för målformulering. En mätmetod som är accepterad av såväl regering som näringsliv kommer att utgöra ett viktigt instrument för att uppnå en bättre uppföljning, en tydligare målformulering och därmed ett effektivare regelförenklingsarbete.

Under det gångna året har det presenterats ett antal olika undersökningar som, i avsaknad av en tillförlitlig mätmetod, kan ge vissa indikationer på hur regelbördan för småföretag har utvecklats de senaste åren. En sådan undersökning är en uppföljning av 1999 års kundundersökning. Kundundersökningen är en enkätundersökning riktad till företag som SCB genomför på uppdrag av Näringsdepartementet. En av frågorna i undersökningen rör den belastning som regelmängden utgör. Av 1999 års undersökning framgick att 58 procent av företagen ansåg att regelverket är betungande. Denna andel var i stort sett oförändrad 2001. Om företagen i kundundersökningen är representativa för samtliga småföretagare har det med andra ord varken skett någon förbättring eller försämring under de två aktuella åren.

Under 2001 genomförde NUTEK i samverkan med SCB en enkätundersökning kallad *Företagens villkor och verklighet 2001*.

Enkäten gick ut till omkring 20 000 småföretag med 0-49 anställda. I enkäten ställdes bland annat frågan hur många timmar i genomsnitt som företaget lägger ned på uppgiftslämnande och kontakter med myndigheter per vecka. En annan fråga avsåg hur de upplever att omfattningen av uppgiftslämnandet och kontakterna med myndigheter har förändrats de senaste tre åren. Svaren framgår av nedanstående tabeller.

Hur många timmar i genomsnitt lägger företaget ned på uppgiftslämnande och kontakter med myndigheter?

---

0 – 1 timme per vecka	64 %
2 – 3 timmar per vecka	21 %
4 – 5 timmar per vecka	3 %
över 5 timmar per vecka	12 %

Källa: NUTEK & SCB, Företagens villkor och verklighet.

Hur upplever du att omfattningen av uppgiftslämnandet och kontakterna med myndigheter har förändrats de senaste tre åren?

- minskat	3 %
- oförändrat	41 %
- ökat	27 %
- ingen uppfattning	29 %

Källa: NUTEK & SCB, Företagens villkor och verklighet.

I samma undersökning ställdes en fråga om vilka faktorer som företagarna anser hindrar företagets tillväxt. Här fanns möjlighet att ange fler än ett alternativ. Det alternativ som flest företagare (60 procent) angav var *Brist på egen tid. Myndighetsregler, tillståndskrav och dylikt* markerades av 35 procent.

OECD publicerade 2001 en rapport² som beskriver företagens administrativa kostnader för att efterleva bestämmelserna inom områdena skatter, sysselsättning och miljöskydd. Av rapporten framkommer att Sverige ligger strax under genomsnittet vad gäller företagens regelkostnad per sysselsatt. Sverige hamnar även under genomsnittet när den totala regelkostnaden för företagen ställs i förhållande till BNP. Uppgifterna baseras på en enkätundersökning från 1998 där företagen själva fick uppskatta kostnaden. Svarefrekvensen var dock genomgående låg med ett genomsnitt på 37 procent, varför resultatet bör tolkas med försiktighet. Undersökningen kan dock ge en viss indikation på hur Sverige förhåller sig till andra länder vad beträffar den administrativa kostnaden.

Sju procent av de tillfrågade svenska företagen (360 st.) anger, i en undersökning som EG-kommissionen lät utföra under förra året, att den administrativa bördan är det huvudsakliga hindret för företagandet. Detta

---

² *Businesses' Views on Red Tape*

kan jämföras med EU-genomsnittet på tio procent³. Vid motsvarande undersökning 1999 låg andelen på cirka tio procent för företagen i ett stort antal länder, däribland de svenska⁴.

Regeringen anser dock att ingen av de ovan redovisade undersökningarna är tillräcklig för att kunna följa upp regelförenklingsarbetet. Regeringen har därför under året fört diskussioner om mätmetoder med företrädare för näringslivet. Diskussionerna har resulterat i ett uppdrag till Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) att dels utveckla en svensk modell för att mäta den administrativa börda reglerna innebär för företag, dels ta fram en konkret definition på begreppet administrativ börda. Regeringen anvisade i ett regeringsbeslut den 13 juni 2002 en miljon kronor för detta ändamål. Arbetet bedrivs i nära samarbete med näringslivet och ambitionen är att en första mätning skall kunna ske under 2003.

2 Praktiska erfarenheter och resultat

2.1 Inledning

Arbetet med regelförenkling är främst av långsiktig karaktär. Det handlar till stor del om perspektiv- och attitydförändringar vid såväl framtagandet av nya regler som vid omprövning av de befintliga regelverken. Under 2001 prioriterades en systematisk granskning av alla förslag på nya och ändrade regler inom Regeringskansliet. Därefter har prioriteringen handlat om att intensifiera samarbetet med övriga myndigheter och kommittéväsande samt, inte minst, att ompröva de befintliga reglerna. I nedanstående avsnitt redovisas arbetet med de tre målgrupperna – Regeringskansliet, övriga myndigheter och kommittéer.

2.2 Insatser i Regeringskansliet under 2001

SimpLex uppgift inom Regeringskansliet är att granska alla nya förslag till regler som tas fram inom Regeringskansliet, att ge stöd och råd i arbetet med att ta fram konsekvensanalyser av regelförslag och att identifiera befintliga regler som är i behov av förenkling. Förutom den verksamhet som SimpLex bedriver så sker, liksom tidigare, en kontinuerlig översyn av reglerna av de ansvariga departementen.

2.2.1 Arbetet med befintliga regler

Förenklingar av befintliga regler är den stora utmaningen. I varje enskilt fall måste en avvägning göras mellan syftet med regeln och nyttan med en förenkling. I detta arbete krävs en samverkan mellan

³ Ds 2002:20, "Benchmarking av näringspolitiken 2002"

⁴ Ds 2001:20, "Benchmarking av näringspolitiken 2001"

Regeringskansliet, övriga myndigheter och representanter för små företag.

Sedan maj 2000 har ett antal referenspersoner med småföretagsbakgrund biträtt regeringen i regelförenklingsarbetet. I februari 2002 utökades gruppen till att även omfatta personer från näringslivets organisationer. Därmed är Företagarnas Riksorganisation, Lantbrukarnas Riksförbund, Svensk Handel och Föreningen Svenskt Näringsliv representerade. Sedan starten har elva möten ägt rum mellan denna referensgrupp och Näringsdepartementet. Gruppen har fungerat dels som stöd vid utvecklingen av arbetssätt och arbetsmetoder dels som framställare av konkreta förslag till förenklingar av befintliga regler. Inom ramen för detta samarbete har ett antal förslag inom främst skatteområdet tagits fram. Efter en politisk prioritering valdes några av dessa förslag ut och i maj 2001 bildades en informell arbetsgrupp med tjänstemän från Näringsdepartementet, Justitiedepartementet, Finansdepartementet och Riksskatteverket (RSV). Arbetsgruppens förslag om möjligheten till uppskov med betalning av preliminär skatt för nystartade företag resulterade i ett konkret lagförslag som beräknas överlämnas till riksdagen hösten 2002. Ett annat förslag gällde tilldelningen av F-skattsedel. En dom i Regeringsrätten klargjorde i detta sammanhang vissa väsentliga frågor. Regeringen följer utvecklingen för att se om problemen därmed kan anses vara lösta. Arbetsgruppens övriga förslag bereds vidare inom Regeringskansliet.

Under 2001 lämnade regeringen i uppdrag till *Arbetsmiljöverket*, *Jordbruksverket*, *Kemikalieinspektionen*, *Naturvårdsverket*, *RSV* och *Statens Räddningsverk* att inkomma med förslag på regelförenklingar inom myndigheternas egna områden. Samtliga myndigheter har redovisat sina uppdrag under 2002 och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

SimpLex gjorde studiebesök under 2001, tillsammans med Företagarnas Riksorganisation, vid små företag med skilda verksamheter. De besökta företagen fick då en möjlighet att framföra vad de såg som svårigheter med att driva företag i Sverige.

Arbetet med regelförenkling pågår inom hela Regeringskansliet. Nedan redovisas en exemplifiering av genomförda regelförenklingar vid ett antal departement.

I regeringens regelförenklingsarbete för småföretagare är utvecklingen av en e-förvaltning av stor vikt. Regeringens mål är att den statliga förvaltningen, med utgångspunkt i de grundläggande värdena demokrati, rättsäkerhet och effektivitet, sätter medborgare och företagare i centrum för sin verksamhet. En effektiv och serviceinriktad offentlig förvaltning bidrar till att skapa goda tillväxtbetingelser i samhället. Informationstekniken är ett kraftfullt redskap för ökad tillgänglighet, öppenhet, insyn och effektivitet. Regeringen driver t.ex. på utvecklingen av den s.k. 24-timmarsmyndigheten som bland annat innebär att tillgången till tjänster skall vara oberoende av tid och plats, att kontakterna med myndigheterna skall vara enkla och av hög kvalitet. För att realisera 24-timmarsmyndigheten krävs en hög säkerhet i den elektroniska överföringen av dokument och meddelanden. För att skapa förutsättningar för en ökad och säker elektronisk kommunikation har regeringen också tagit initiativ till översyner av lagstiftningen inom olika

områden för att onödiga formkrav, som förhindrar användningen av elektroniska signaturer, skall kunna tas bort. Den 3 oktober i år beslutade regeringen att handelsregisterförordningen (1974:188) ändras så att registrering av enskild firma kan ske elektroniskt och signeras med en elektronisk signatur.

Samtliga restauranter är skyldiga att två gånger per år inge en rapport med redovisning av mat- respektive alkoholförsäljning. Alkohollagen ändrades med resultat att rapporten endast behöver inges en gång per år.

Skatt tas inte ut på alkoholvaror och energiprodukter när det gäller vissa användningsområden. En ny regel innebär att en användare av skattefria varor efter ansökan kan bli godkänd som skattefri förbrukare. Det innebär en möjlighet att direkt köpa varorna utan att betala skatt. Alternativet är att vid köpet betala skatt och sedan söka återbetalning hos skattemyndigheten.

Inom Jordbruksdepartementets ansvarsområde har 12 föråldrade stödförordningar upphävts. Genom åtgärden har regelverket blivit mer lättöverskådligt.

Tiden för anmälan av befintliga miljöfarliga verksamheter, s.k. C-verksamheter, flyttades fram ett år, till den 31 december 2002. Till förordningen finns en bilaga med definitioner till vilken kategori olika verksamheter hör. Bilagan ändrades i samma skede och genom att låta både ”gamla” och ”nya” C-verksamheter (cirka 15-20 000 verksamheter) få samma sista anmälningdag åstadkoms en förenkling för både verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter. I praktiken innebar denna ändring också att cirka 10 000 verksamheter hamnade utanför listorna. Därmed behöver inte sådan verksamhet anmälas till kommunen före årsskiftet 2002/03. Samtidigt innebar ändringen i bilagan att minst 500 verksamheter som tidigare varit tillståndspliktiga blev anmälningspliktiga i stället.

Genom en ändring i bilregisterkungörelsen (1972:599) gjordes det möjligt att begära avställning av ett fordon elektroniskt via t.ex. *Vägverkets* hemsida www.vv.se. Denna bestämmelse fördes över till förordningen (2001:650) om vägtrafikregister, som ersatte bilregisterkungörelsen. Enligt den nya förordningen kan även påställning av fordon och begäran om utdrag ur vägtrafikregistret göras elektroniskt via t.ex. hemsidan.

Murbruk och betong är inte längre anmälnings- eller avgiftspliktiga enligt förordningen (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer.

Dubbelregleringar i fråga om använt kärnbränsle och kärnavfall har avskaffats genom att sådant avfall inte längre omfattas av de bestämmelser om avfall som numera finns i avfallsförordningen.

2.2.2 Granskning av förslag på nya eller ändrade regler

Dagligen granskar SimpLex i genomsnitt ett till två förslag till nya eller ändrade lagar och förordningar som tas fram inom Regeringskansliet och som har betydelse för små företag. Från och med 2001 och fram till augusti 2002 har totalt 78 konsekvensanalyser genomförts, vilket lett till att ett tjugotal förslag omprövats eller modifierats.

Samtliga kommittédirektiv skall gemensamberedas med SimpLex. Att medverka i beslutsprocessen redan när utredningar tillsätts är nödvändigt för att från början kunna säkerställa att småföretagsperspektivet blir en naturlig del i utredningsarbetet. Utredningar utgör i många fall grunden för de slutgiltiga förslagen till ny lagstiftning. Vid granskningen av kommittédirektiv identifierar SimpLex vilka utredningar som bör göra en särskild konsekvensanalys. För dessa utredningar anges i direktiven att analysen skall göras i samråd med Näringslivets nämnd för regelgranskning (NNR). Under 2001 har detta angetts i femton kommittédirektiv. Vissa av dessa utredningar har kontaktats och en genomgång har gjorts av den handledning för konsekvensarbete som tagits fram inom Näringsdepartementet. Fram till augusti 2002 har 32 utredningar i uppdrag att samråda med NNR.

SimpLex får regelbundet departementspromemorior från övriga departement att ta ställning till utifrån ett regelförenklingsperspektiv. Under 2001 fick SimpLex 24 departementspromemorior. Av dessa hade en konsekvensanalys genomförts i fem stycken.

2.2.3 Stöd och råd

I SimpLex uppgifter ingår att ge stöd och råd till Regeringskansliet, övriga myndigheter och kommittéerna i arbetet med konsekvensanalyser. I arbetet ingår att vara involverade i beslutsprocesserna i tidiga skeden och påverka regelgivarnas attityder till företagandet. Under 2001 genomförde SimpLex dessutom utbildningar vid sju myndigheter. Utbildningar har även hållits för Regeringskansliet vid två tillfällen och en gång för kommittéväsendet. Vid utbildningarna har en representant från NNR medverkat. Genom utbildningsinsatserna nåddes under 2001 ca 150 tjänstemän som arbetar med regler. Fram till augusti 2002 har 24 utbildningar genomförts där 300 tjänstemän deltagit.

Programmet har varit uppbyggt på en halvdagsutbildning som avslutas med att deltagarna får genomföra en konsekvensanalys utifrån ett verklighetsbaserat förslag till ny regel. Utbildningarna har byggt på ett ömsesidigt erfarenhetsutbyte där även ett av syftena har varit att skapa kontakt. Av utvärderingarna framgår att i stort sett samtliga har varit nöjda med att få en utbildning på detta vis och en introduktion i att göra en konsekvensanalys.

2.3 Myndigheternas rapportering enligt SimpLexförordningen

Totalt har 46 myndigheter rapporterat enligt SimpLexförordningens 4 §. I samband med årets redovisning uppmanades myndigheterna att kortfattat redovisa de tre viktigaste åtgärder som de genomfört under 2001 och som har medfört en minskad administrativ börda för små företag. Varje myndighet skulle även redovisa om dessa åtgärder lett till en minskad administration hos den egna myndigheten. Nedan ges några exempel på myndigheternas syn på nyttan av konsekvensarbete.

Gemensamt för ett flertal myndigheter är att man arbetar aktivt med IT-lösningar för att på så sätt få företagen att i första hand vända sig till hemsidan för råd och stöd. Ett utökat användande av IT-lösningar innebär kostnads- och tidsbesparingar såväl för företagen som myndigheterna själva. De flesta myndigheter lägger ut sina förslag till föreskriftsändringar på hemsidan under remisstiden. *Statistiska Centralbyrån (SCB)* är ett exempel på en myndighet som kommit långt med att använda tekniska lösningar som en del av regelförenklingsarbetet. Genom att nyttja registerdata från andra myndigheter, att bygga ut så kallade integrerade register, att göra urvalsundersökningar i stället för totalundersökningar och att samordna gemensamma uppgiftsinsamlingar underlättas den administrativa bördan för företagen. *Arbetsmarknadsstyrelsen* har infört möjlighet för företagen att anmäla lediga platser direkt på hemsidan vilket innebär en rationalisering hos arbetsgivarna och kostnadsbesparingar i verkets verksamhet. *Jordbruksverket* har via ett interaktivt system för anmälan av flytt av nötkreatur mellan olika djurhållare sänkt kostnaderna för denna hantering med 30 procent. På uppdrag av regeringen arbetar *Verket för näringslivsutveckling (NUTEK)* med en informationstjänst på nätet för företagare (www.foretagarguiden.se). Ett av syftena med webbtjänsten är att minimera tid och ansträngning för företagare att hitta information, blanketter och andra myndighetstjänster på tider som företagaren själv väljer. Tjänsten visar vägen till 20 olika myndigheter och organisationer som är av intresse för företagare. *Patent- och registreringsverket (PRV)* och *Riksskatteverket (RSV)* har i samråd med företagare skapat en webbaserad kanal för snabb dubbelriktad information. Detta instrument, som går under beteckningen Kontakt-N, (www.kontakt-n.nu) kommer att innebära en väsentligt förenklad procedur vid företagsstarten då man även skall kunna registrera nya företag elektroniskt. Sedan mars 2001 är det möjligt att redovisa moms och arbetsgivaravgifter samt avdragen preliminärskatt via ett program (eSKD) på RSV:s hemsida. De fördelar som anges för tjänsten är att det är enkelt. En summeringskontroll av lämnade uppgifter ges, företagen kan deklarerat utan tillgång till pappersblanketten och mottagna uppgifter kvitteras. Vidare har RSV skapat en möjlighet att genom filöverföring lämna näringsuppgifter via Internet från RSV:s standardiserade räkenskapsutdrag (SRU).

Andra myndigheter arbetar kontinuerligt med att minska den totala regelmassan. Sprängämnesinspektionens verksamhet överfördes 2001 till *Statens Räddningsverk (SRV)*. Regeringen gjorde bedömningen att en integrering av myndigheterna skulle förbättra förutsättningen för framtida arbete med att modernisera och förenkla lagstiftningen inom hela politikområdet Skydd mot olyckor. Vidare har SRV till följd av internationella överenskommelser och EG-direktiv totalredigerat och samordnat föreskrifterna om transport av farligt gods. Genom samordningen av de nationella regelverken kan transporter av farligt gods ske enligt likartade regler inom en stor del av Europa. *Finansinspektionen* anger att deras verksamhet är inriktad på att begränsa antalet föreskrifter och allmänna råd samt att se till att dessa är relevanta och att språket i dem är enkelt och lättbegripligt.

Bland flera myndigheter anger *Naturvårdsverket* att man bedriver ett omfattande arbete med översyn och modernisering av verkets föreskrifter och allmänna råd. Syftet är att skapa ett enkelt, överblickbart och modernt regelverk anpassat till miljöbalken och EG-lagstiftningen.

Bland de myndigheter som arbetar aktivt med att minska den administrativa bördan kan nämnas *Bokföringsnämnden (BFN)* som har anpassat Redovisningsrådets rekommendation om materiella tillgångar för små företag så att dessa därmed har undantagits från viss upplysningsskyldighet. Vidare har en rekommendation som gäller inkomstskatter för små företag lett till att de inte behöver redovisa så kallad uppskjuten skatt. *Datainspektionen (DI)* har ändrat sina föreskrifter om skyldigheten att anmäla behandling av personuppgifter till *DI* vilket leder till att arbetsgivare under vissa förutsättningar inte längre behöver anmäla att de behandlar personuppgifter som avslöjar arbetstagares medlemskap i fackförening. *Finansinspektionen* har infört regler som innebär att samtliga fondbolag inte längre behöver skicka in sina dagliga noteringar utan enbart noteringar för sista bankdagen i varje kvartal. *SCB* anger att den tidigare blankettinsamlingen från byggföretag med 0-4 anställda inom företagsstatistiken har ersatts med uppgifter från SRU. Detta innebär att mer än 500 företag slipper att fylla i blanketter från *SCB*. För företag med 5-49 anställda (ca 500 st.) kombineras blankettinsamling och SRU. Kostnadsvariablerna i blanketten har tagits bort, vilket innebär en minskning av företagens uppgiftslämnande med minst 25 procent.

2.3.1 Myndigheternas slutsatser av arbetet med särskild konsekvensanalys

Det stora flertalet myndigheter anger att arbetet med konsekvensanalyser ger dem bra fokus på företagets situation. *Bokföringsnämnden (BFN)* menar att *SimpLex*förordningen är viktig därför att den påminner om att de små företagen har andra behov och förutsättningar än de stora företagen. *BFN* började under hösten 2001 ett arbete med att se över sina allmänna råd. Översynen skall gälla redovisningsreglerna för mycket små företag, bland annat de enskilda firmor som inte är skyldiga att avge årsredovisningar. *Jordbruksverket* menar att *SimpLex*förordningen har bidragit till att små företags villkor numera på ett naturligt sätt beaktas i ett tidigt skede vid regelgivning. För *Konsumentverket* har *SimpLex*förordningen medfört att de i större utsträckning värderar om det verkligen är nödvändigt att ge ut nya eller reviderade riktlinjer inom ett visst område. De prövar att i lämpliga fall ersätta riktlinjerna med enbart branschöverenskommelser vilka tas fram efter förhandlingar med branschföreträdare inom näringslivet.

Kritik av konsekvensanalysarbetet är inriktad på nationell lagstiftning i förhållande till EG-rätten. I vissa fall bygger föreskriftsrätten på EG-direktiv vilket ger ett litet manövreringsutrymme för framtagande av regler. *Livsmedelsverket* menar att *SimpLex*förordningen endast riktar sig till beslut om föreskrifter eller allmänna råd enligt författningssamlingsförordningen. Verket menar därför att förordningen inte torde vara tillämplig på regelarbete på gemenskapsnivå.

2.3.2 Myndigheternas samrådsförfarande

Skr. 2002/03:8

Av de 46 myndigheter som avgett en årsrapport uppger 27 att samråd med företrädare för branschorganisationer och näringsliv sker kontinuerligt i samband med förslag till nya regler. Av dessa uppger tio att de har samrått med *Näringslivets nämnd för regelgranskning (NNR)*. I ett samverkansprojekt som drivs av *Tullverket*, *RSV* och näringslivet utprovas en modell för företagsservice med inriktning på tull- och skattetjänster för små och medelstora företag. Ett gemensamt kontor har inrättats i Falun där nya e-tjänster, service till företag och uppsökande informationsverksamhet kan utprovas. Webbtjänsten Företagarguiden baseras på en förstudie gjord under 2000 där småföretagare tillfrågades hur de vill att myndighetskontakter skall fungera via bland annat webbmediet. Under 2002 kommer undersökningen att följas upp av nya undersökningar. En referensgrupp som skall ge förslag till förändringar på webbtjänsten och hur den framöver skall utvecklas började ta form under 2001.

2.3.3 Nya, ändrade och upphävda föreskrifter och allmänna råd

Av de 46 myndigheter som har rapporterat till regeringen uppger 17 myndigheter att de varken har infört, ändrat eller upphävt några föreskrifter och allmänna råd. Resterande 29 myndigheter har under 2001 sammantaget infört eller ändrat i 377 föreskrifter. Myndigheterna har sammantaget upphävt 136 föreskrifter och allmänna råd.

Inför årsrapporten för 2001 uppmanades myndigheterna att endast uppge det antal föreskrifter och allmänna råd vilka har betydelse för på små företag. I föregående års redovisning angav myndigheterna det totala antalet, d.v.s. oavsett om reglerna hade bäring på små företag eller inte. Siffrorna är därför inte jämförbara åren emellan. Det tål att upprepas från föregående års skrivelse att en mätning av det totala antalet nya eller ändrade föreskrifter och allmänna råd är ett trubbigt instrument att mäta administrativ börda, men i viss mån kan ange en trend.

2.4 Kommittéernas redovisning enligt 15 § kommittéförordningen

Vid en översiktlig granskning av relevanta betänkanden från kommittéer och utredningar som överlämnats till regeringen under 2001 har framkommit att ett antal uppvisat brister avseende redovisning av förslagets effekter för små företags villkor. I andra fall har betänkandet vid en första granskning ansetts vara intressant ur småföretagarsynpunkt, men vid en närmare granskning har kommittén inte lämnat några förslag till lagändringar och följaktligen inte genomfört en konsekvensanalys. För att förbättra kvaliteten på konsekvensanalyserna arbetar regeringen vidare. För det första erbjuds samtliga utredningar en halvdagsutbildning och för det andra skall utredningen i berörda fall samråda med NNR om innehållet i konsekvensanalysen. Regeringen räknar med att dessa åtgärder kommer att ge resultat i de utredningsbetänkanden som

redovisas framdeles. Stadsrådsberedningen har också i ny upplaga av PM 1994:3 "Hur kommittédirektiv utformas", som kom ut under våren 2002, skärpt riktlinjerna om krav på konsekvensanalyser i kommittédirektiv. I riktlinjerna finns bland annat ett exempel på hur ett krav på konsekvensanalys kan förstärkas med en skyldighet för kommittén att samråda med NNR.

3 Regelförenkling ur ett internationellt perspektiv

3.1 Regelförenkling inom EU

Från svensk sida har regelförenkling och därmed sammanhängande frågor prioriterats före, under och efter det svenska ordförandeskapet. I Lissabon år 2000 uppmanade Europeiska rådet kommissionen, och medlemsstaterna att inom ramen för sina respektive befogenheter "senast 2001 utarbeta en strategi för ytterligare samordnade åtgärder för att förenkla bestämmelser". EU:s förvaltningsministrar tillsatte i november 2000 en rådgivande högnivågrupp med experter på regelförenkling från samtliga medlemsstater – den så kallade Mandelkerngruppen. Gruppen lade i november 2001 fram sin slutrapport med en handlingsplan för regelförenkling för Europeiska unionen.

Kommissionen, som inlett arbetet med moderniseringen av styrelseformerna inom EU, valde att länka ihop regelförenklingen med frågorna om unionens framtid. Dessa tankar presenterades i juli 2001 i vitboken om nya styrelseformer inom EU.

Av olika skäl presenterade kommissionen sitt regelförbättringspaket⁵ först i juni 2002. I paketet ingår handlingsplanen för bättre och enklare regler. Paketet har en nära koppling till vitboken om EU:s styrelseformer och har en bred ansats med sikte på all gemenskapslagstiftning och hela lagstiftningsprocessen.

Handlingsplanen täcker hela lagstiftningskedjan från det förberedande stadiet (kommissionen) till antagandet (rådet och Europaparlamentet) och slutligen genomförandet (alla ansvariga institutioner i medlemsstaterna). Förutom handlingsplanen ingår också i paketet två meddelanden om dels minimiriktlinjer för s.k. samrådsförfaranden (ungefär motsvarande det svenska remissförfarandet), dels konsekvensanalyser. Målet är att säkra hög kvalitet och rättssäkerhet i lagstiftningen, reducera kostnaderna för företag och förvaltningarna, samt att förstärka gemenskapens trovärdighet i medborgarnas ögon. Kommissionens handlingsplan

---

⁵ KOM (2002) 275, Styrelseformerna i EU: Bättre lagstiftning

KOM (2002) 278 Handlingsplan för en bättre och enklare lagstiftning

KOM (2002) 276, Meddelande från kommissionen om konsekvensanalys

KOM (2002) 277, Samrådsdokument: Mot en bättre struktur för samråd och dialog. Förslag till allmänna principer och miniminormer för kommissionens samråd med berörda parter

specificerar åtgärder för att förenkla och förbättra regelverket utan att behöva ändra fördraget.

Vissa frågor i paketet kommer att inkluderas i ett interinstitutionellt avtal, som beräknas vara färdigt i slutet av 2002, samtidigt som andra frågor följs upp i det ordinarie rådsarbetet.

Simpler Legislation in the Internal Market (SLIM) startade i april 2001 det arbete som omfattade transporter av radioaktivt avfall, restnivåer av bekämpningsmedel och kosmetikadirektivet. Dessa tre sektorer valdes ut efter samråd med medlemsstater, Europaparlamentet och representanter för det europeiska näringslivet. Tre grupper bestående av experter på respektive lagstiftningsområde tillsattes. Grupperna skall presentera sina rapporter inklusive rekommendationer på området. Rekommendationerna kommer att utgöra grunden för nya förslag från kommissionen som syftar till att förenkla den aktuella lagstiftningen.

De av EU-ländernas högre tjänstemän som är ansvariga för regelförenkling träffas inom ramen för det informella nätverket Directors for Better Regulation (DBR). DBR-mötena används i första hand för erfarenhetsutbyten och jämförelse av resultat kring regelförenklingsfrågor.

3.2 Regelförenkling inom OECD

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har under lång tid framhållit värdet av enklare och bättre regler. OECD:s checklista⁶ med frågor är också utgångspunkten för SimpLex checklista. Regeringen deltar aktivt i OECD:s arbete om regelförenkling, t.ex. genom deltagande i möten inom PUMA:s⁷ olika arbetsgrupper.

OECD granskar sina medlemsländers regelförenklingsarbete efter anmälan från landet i ifråga (OECD Regulatory Reform Review). Nitton länder har hittills genomgått eller genomgår en sådan granskning. Vad gäller de nordiska länderna har Danmark genomgått en granskning och OECD:s pågående granskning av Norge och Finland avslutas under 2003. Sverige överväger alltjämt tidpunkten för en granskning av sitt regelförenklingsarbete. Regeringen har därför löpande kontakter med Norge och Finland för att dra nytta av ländernas erfarenheter av en OECD-granskning. Regeringen har redan tidigare aviserat att man avser att inkomma med en ansökan till OECD vid lämplig tidpunkt. En granskning av OECD ställer inte obetydliga krav på att Regeringskansliet avsätter personal och resurser under cirka 18 månader.

3.3 Bilateral erfarenheter

Regelförenkling är ett område som fått allt större uppmärksamhet de senaste åren. Länderna inom OECD har valt att arbeta på olika sätt och med olika utgångspunkter. I vissa länder är regelförenkling en viktig del av förvaltningspolitiken, med det huvudsakliga målet att effektivisera

⁶ OECD Reference Checklist for Regulatory Decision-making, 1995

⁷ PUMA är en förkortning för Public Management Programme.

offentliga verksamheter i medborgarnas och företagens tjänst. I andra länder är regelförenkling en del av näringspolitiken och syftar till att förbättra förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning. Oberoende av det övergripande målet med regelförenkling så är förutsättningarna och viljan att kunna lära av varandra länderna emellan mycket stor. Förutom samarbetet inom EU, OECD och det informella nätverket Directors for Better Regulation så är bilaterala direktkontakter viktiga för att överföra erfarenheter till det svenska Regeringskansliet. SimpLex utbytte under 2001 därför erfarenheter med bl.a. Storbritannien, Nederländerna, Danmark och Norge.

Regelförenklingsarbetet i Storbritannien är inriktat på såväl medborgare och företag som organisationer. De konsekvensanalyser som genomförs i regeringsarbetet kvantifierar både reglernas kostnads- och intäktssida och undertecknas av ansvarig minister innan lagförslaget överlämnas till underhuset. Som stöd i arbetet har man en *Better Regulation Task Force* bestående av representanter från stat, näringsliv, arbetsmarknadens parter och andra viktiga samhällssektorer. Nederländerna är det land som nått längst vad gäller att mäta administrativ börda, något som är en förutsättning för att kunna sätta kvantitativa mål för arbetet med enklare och bättre regler. Danmark har nått relativt stora framgångar med sitt arbete med företagstestpaneler, vilka används för att bedöma förslagets konsekvenser. I Danmark har regeringen också, i likhet med Nederländerna, presenterat ett departementsvis uppdelat handlingsprogram för att de uppsatta kvantifierade målen med att minska den administrativa bördan skall kunna uppnås. Norge har under 2002 skapat en SimpLex-funktion, bland annat efter svensk modell, inom den norska motsvarigheten till Näringsdepartementet. Dessutom så arbetar man i Norge sedan flera år tillbaka med ett omfattande projekt för att minska antalet regler.

Myndigheter som rapporterat enligt SimplExförordningen

Arbetsmarknadsstyrelsen
Arbetsmiljöverket
Banverket
Boverket
Bokföringsnämnden
Centrala studiestödsnämnden
Datainspektionen
Domstolsverket
Elsäkerhetsverket
Energimyndigheten
Finansinspektionen
Fiskeriverket
Försvarsmakten
Inspektionen för strategiska produkter
Jordbruksverket
Järnvägsinspektionen
Kemikalieinspektionen
Kommerskollegium
Konkurrensverket
Konsumentverket
Lantmäteriverket
Livsmedelsverket
Luftfartsverket
Läkemedelsverket
Naturvårdsverket
NUTEK
Patent- och Registreringsverket
Totalförsvarets pliktverk
Post- och telestyrelsen
Radio- och TV-verket
Revisorsnämnden
Riksantikvarieämbetet
Riksförsäkringsverket
Rikspolisstyrelsen
Riksskatteverket
Sjöfartsverket
Skolverket
Socialstyrelsen
Statens räddningsverk
Statens strålskyddsinstitut
Statistiska centralbyrån
Svenska ESF-rådet
SWEDAC
Tullverket
Vägverket
Överstyrelsen för civil beredskap

Gällande bestämmelser

Förordning (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor

SimpLexförordningen trädde i kraft den 1 februari 1999. Myndigheterna är enligt förordningen skyldiga att, när de överväger att införa nya eller förändra regler som kan ha effekter av betydelse för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller övriga villkor, göra en särskild konsekvensanalys så tidigt som möjligt. Analysen skall genomföras i den omfattning som är påkallad i det enskilda fallet och skall stödjas på frågeställningar enligt den checklista som anges i förordningens 3 §.

Enligt 4 § SimpLexförordningen är myndigheterna skyldiga att årligen, före den 1 februari, rapportera till regeringen om det gångna verksamhetsårets arbete med särskilda konsekvensanalyser. Under 2002 lämnade myndigheterna sin tredje rapport enligt förordningen.

Kommittéförordningen (1998:1474)

Kommittéförordningen (1998:1474), som trädde i kraft den 1 januari 1999, reglerar kommittéernas sätt att arbeta. Den innehåller bland annat bestämmelser om kommittéernas skyldighet att göra kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar. Kommittéerna skall enligt 15 § bland annat ange i betänkandet om lämnade förslag har betydelse för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags. Den av Statsrådsberedningen utgivna Kommittéhandboken (Ds 2000:1) redovisar SimpLexförordningens checklista och slår fast att checklistan för konsekvensanalyser är avsedd att gälla för kommittéer och utredningar. Vidare anges att analysen skall redovisas i kommittéernas betänkanden.

Riktlinjer för Regeringskansliet

I enlighet med regeringens beslut den 22 december 1998 utfärdade en statssekreterargrupp den 30 mars 1999 riktlinjer för Regeringskansliet om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor. Gruppen består av statssekreterare från Finans-, Justitie- och Näringsdepartementen. Konsekvensanalyserna skall enligt regeringsbeslutet bidra till att förbättra förutsättningarna för ökad tillväxt genom ett regelverk som gäller generellt för företagen, men som anpassas bättre till de små företagens villkor.

Av statssekreterargruppens riktlinjer framgår att när det inom Regeringskansliet övervägs nya eller förändrade regler som kan ha effekter av betydelse för små företags villkor så skall en särskild konsekvensanalys göras. Konsekvensanalysen skall göras så tidigt som möjligt. Analysen sker i den omfattning som behövs i det enskilda fallet

och vid analysens genomförande tillämpas motsvarande checklista som den i SimpLexförordningen. Riktlinjerna anger att varje departement skapar de organisatoriska förutsättningar och rutiner som behövs för att konsekvensanalyser skall genomföras i de författningsärenden som handläggs där. Vidare ser varje departement till att gemensam beredning sker med SimpLex. Slutligen anges att varje departement med uppmärksamhet följer att motsvarande ordning hos det offentliga utredningsväsendet och hos myndigheterna får effektivt genomslag inom departementets verksamhetsområde. Skr. 2002/03:8

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 oktober 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Lejon, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson, Sommestad

Föredragande: statsrådet Rosengren

Regeringen beslutar skrivelse 2002/03:8 Regeringens redogörelse för regelförenklingsarbetet med särskild inriktning på små företag.